

COMMEMORACIÓ DEL CENTENARI DE L'ODISSEA DE LEOPOLD BLOOM

Cent anys de Bloomsday

XEVI CAMPRUBÍ

Un matí de fa cent anys, a les vuit exactes, un jreu glossonet de nom Leopold Bloom feineja per la cuina d'una caseta dublinesa mentre Molly, la seva dona, dorm com una soca en una habitació del pis de sobre. Sense fer gaire soroll, no fos cas que la despertés, Bloom s'esmerça a preparar-li unes llesques de pa amb mantega alhora que la gata, miola que miola, li ronda entre les cames. Instants després agafa el barret del penjador, es palpa la butxaca per assegurar-se que té la clau, ajusta, amb delicadesa, la porta georgiana que dona a Eccles Street i surt al món a comprar ronyons. El seu dia, la seva particular odissea, està a punt de començar.

Entre els dies 13 i 19 de juny la ciutat de Dublín viurà els actes centrals del centenari del Bloomsday, el dia de Bloom; un ritual literari establert el 1954 per un grup de devots de l'obra de James Joyce (1882-1941) i que, en aquell primer moment, va consistir a realitzar un pelegrinatge pels escenaris per on, el 16 de juny del 1904, transcorre la trama d'*Ulysses*, la novel·la més important de l'escriptor irlandès. Tot i que els pelegrins no van aconseguir acabar el recorregut, diuen que per culpa de les nombroses parades que van fer per remullar-se la gola, el ritual va esdevenir un clàssic en les activitats anuals de la ciutat.

Aquest any, doncs, aquest ritual pren un significat especial amb motiu del centenari. "Hi ha moltes maneres d'aproximar-se a l'*Ulysses* -diu Laura Weldon, coordinadora dels actes del Rejoyce Dublín 2004-, música, art, teatre, grups de lectura i coses per l'estil. El programa intenta assegurar que tothom trobi alguna cosa que li pugui interessar". Així, entre els principals actes previstos per a la setmana vinent hi ha un ball de disfresses amb vestits de l'època, un espectacle de música, llum i aigua a la vora del riu Liffey i un esmorzar popular en què unes deu mil persones podran tastar un dels plats predilectes de Leopold Bloom: els ronyons de be a la graella.

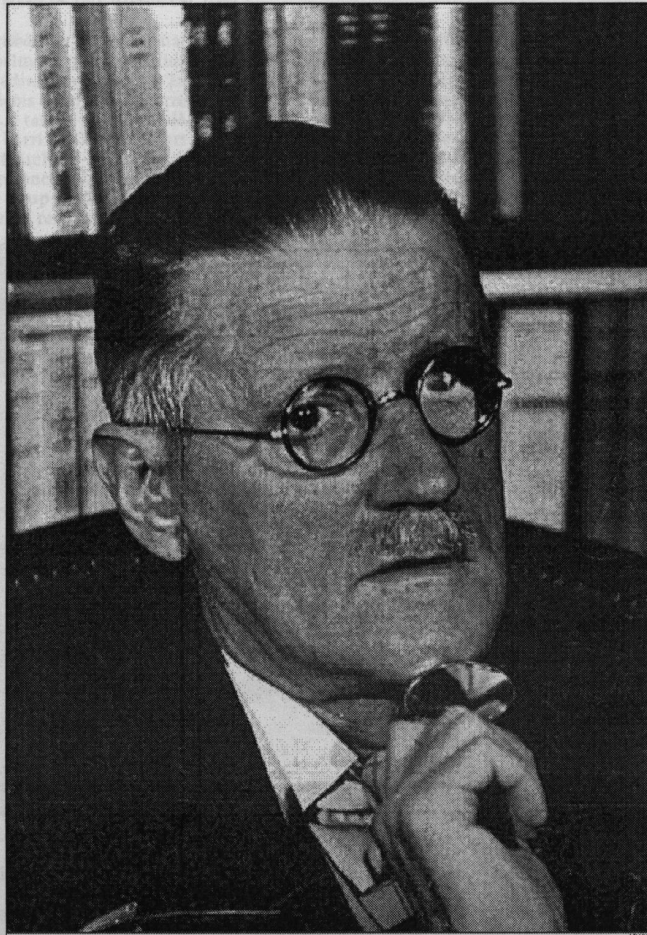
SOMIAR AMB UNA PANTERA

Les vuit del matí. Telèmac. En un altre indret de la ciutat, més o menys a la mateixa hora en què Bloom pensa en els ronyons per esmorzar, un amic seu, Stephen Dedalus, es planteja canviar de casa; aquella nit ha tingut un gran ensurt quan un dels seus companys a la torre Martello, una mena de fortificació militar, ha estat a punt de ferir-lo d'un tret arran d'un macabre somni en què l'atacava una pantera negra. El primer capítol de *Ulysses* té una connotació autobiogràfica, ja que James Joyce, durant unes setmanes del 1904, va viure al mateix lloc i va patir en la pròpia pell les repercussions d'aquell somni panteresca.

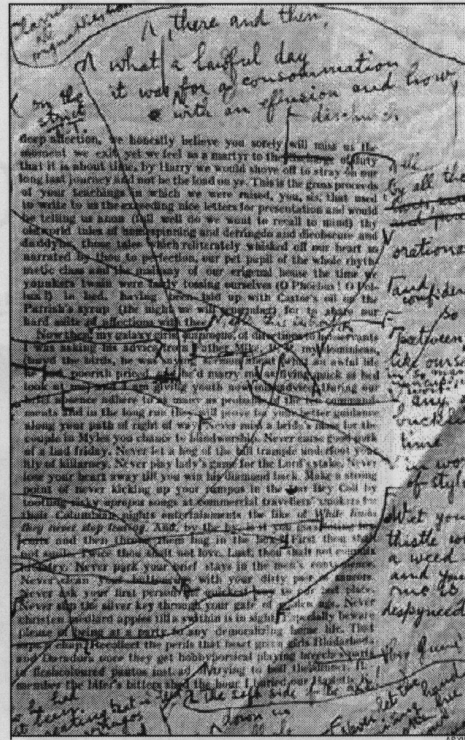
De fet, *Ulysses*, d'ençà de la seva publicació l'any 1922, ha associat per sempre el nom de l'autor amb la capital d'Irlanda. A parer de Helen Mo-

naghan, directora del James Joyce Centre de Dublín, en l'obra de Joyce "la ciutat adquireix una identitat universal, com el Mediterrani amb Homer i Jerusalem a la Bíblia; transcendent i, alhora, tremendament realista". El llegat d'aquest escriptor en la història de la literatura universal és del tot remarkable. "Joyce és encara important avui dia -explica Anne Fogarty, professora de literatura al University College de Dublín- perquè captura múltiples aspectes de la modernitat, locals i universals, i en destaca els trets més dolorosos i destructius".

Un quart de tres de la tarda. Escilla i Caribdis. Fugir d'Escilla i caure en Caribdis és molt pitjor que sortir del foc per anar a parar a les brases. En l'*Odissea* d'Homer el monstre de la roca i el potent remolc posen la nau d'Ulisses en un gran perill; una dificultat comparable a la que viu Stephen Dedalus aquell 16 de juny del 1904 a la Biblioteca Nacional d'Irlanda quan, corralat per uns quantos companys de tertúlia, intenta argumentar la seva particular teoria sobre Hamlet.

JAMES JOYCE (1882-1941) ÉS UN DELS AUTORS MÉS DESTACATS DEL SEGLE XX

LES CORRECCIONS DE L'AUTOR VAN SER CONTÍNUES

A partir de la setmana pròxima la Biblioteca Nacional d'Irlanda oferirà als devots de l'obra de Joyce una exposició en què es mostraran 19 llibre-

Carles Riba ens mostren la fidel Penèlope esperant durant vint anys el retorn d'Ulisses. El matrimoni Bloom, en canvi, no es ben bé un model de fidelitat conjugal. En el memorable capítol final de la novel·la, un monòleg interior de més de cinquanta pàgines sense cap tipus de signe de puntuació, Molly repassa, ajaguda al llit, la llista dels seus amants mentre Bloom dorm al seu costat.

UNA DE LES OBRES MÉS COMPLEXES

Per tot plegat *Ulysses* ha esdevingut una de les obres més complexes de la literatura moderna. De fet, Joyce va dedicar set anys, els mateixos que hi va traducció catalana, apareguda per primer cop el 1981. "En la banal història d'un dia en la vida d'un home contemporani -explica Mallfré- hi ha dos mil anys d'història occidental latent, reflectida per mil gestos i sobretot per la llengua, el menjar, els jocs, la història d'Irlanda, la religió, la literatura, l'amor i també per Jesús i Judes, Ulisses i Penèlope, Shakespeare, Parnell i Freud".

Aquell 16 de juny del 1904, a la vida real, Joyce va tenir la primera cita amb Nora Barnacle, companya amb qui passaria la resta de la seva vida; una data que, sens dubte, ha quedat per sempre gravada en la història de la literatura universal.

La Biblioteca Nacional d'Irlanda ofereix a partir de la setmana vinent una exposició de 19 llibretes de notes de James Joyce, fins fa poc desconegudes

tes de notes de l'autor, fins fa poc desconegudes. L'esdeveniment més important, però, és el 19è Simposi Internacional James Joyce, que entre el 12 i el 19 de juny aplegarà a la capital irlandesa un gran nombre d'experts en la matèria d'arreu del món. El principal objectiu de la trobada, segons Anne Fogarty, responsable de la coordinació dels continguts del Simposi, és "mostrar la diversitat de l'obra de Joyce i la seva contraposició amb punts de vista i filosofies d'arreu del món".

Les dues de la matinada. Penèlope. "Cuïta, filla meva, Penèlope, lleva't per veure amb els teus ulls allò que estàs sospirant tots els dies! Ha tornat Ulisses, per fi ha vingut i és a casa". Els magistrals versos d'Homer traduïts al català per